

ЕКОТУРИЗМ В УКРАЇНІ

Проблеми довкілля і шляхи їх вирішення – одна із найважливіших тем нашого часу. Тема об'ємна, оскільки охоплює всі галузі, пов'язані з життям і діяльністю людини, що все інтенсивніше і глобальніше впливає на природу. Навіть така сфера людської життєдіяльності, як туризм, теж порушує питання екології. З 80-х років минулого століття стало актуальним уміння поєднувати відпочинок і туризм так, щоб людина мінімально впливала на довкілля, гармонійно взаємодіяла з природним і соціальним середовищем. З'явився такий термін, як «екотуризм», або «зелений туризм».

Екологічний туризм – один з видів туризму, який здійснюється в екологічно збереженому людиною природному середовищі з метою пізнання природи і відпочинку. Він ґрунтується на природних багатствах, любові до природи, бажанні її пізнати в цілях захисту і примноження біологічної різноманітності. Екотуризм інформативний і світоглядний, він комбінує в собі заспокоєння і легкі спортивні вправи, тому спеціально готуватися до такого виду туризму немає потреби. Все, що вимагається від туристів, – насолоджуватися подорожами по туристичних стежках, але слід пам'ятати важливе правило – не зашкодити природі, адже ми прийшли до неї в гості.

Міжнародна організація з екотуризму (TIES) визначає його як відповідальну подорож в природні регіони, які зберігають довкілля і підтримують добробут місцевого населення. Екологічний туризм набагато більше є пізнавальною діяльністю, ніж масовий туризм. Він базується не на ресторанах, нічних клубах, санаторно-курортних установах, дорогих готелях, казино або пляжах, а на мальовничих пейзажах, унікальних ландшафтах, пам'ятках природи, подорожах на яхті по історичних місцях грецьких островів, рідкісних і зникаючих видах рослин і тварин, викопних залишках доісторичних представників різних геологічних епох. Цей вид туризму заснований на природній привабливості місцевості: підводне плавання біля коралових рифів, прогулянки в лісах, подорожі по савані тощо. Об'єктами екологічного туризму є природні території, що особливо охороняються: парки, заповідники, ботанічні сади, курорти.

Екотуризм в Україні – новий вид відпочинку, популярність якого зростає з кожним роком. Не є секретом, що несприятлива екологічна ситуація у великих містах, необхідність вирішення щоденних проблем приводять до стресів та нервових зривів. У зв'язку з цим все більше людей відмовляються від популярних курортів із пасивним відпочинком на пляжі чи біля басейну і надає перевагу відпочинку ближче до природи, щоб мати змогу насолоджуватися свіжим повітрям, прогулянками лісом, збиранням свіжих ягід та грибів тощо.

Екотуризм в Україні розвивається в трьох напрямках:

1. Активний відпочинок в умовах незайманої природи під час вікенду.
2. Тимчасове проживання в палатках на березі річки чи озера і повна відмова від усіх благ цивілізації – телефону, інтернету, електрики тощо.
3. Комфортний відпочинок у невеликому котеджі в сільській місцевості з можливістю користуватися водопроводом, санвузлом, електрикою. Крім того, головним принципом екотуризму є піклування про охорону навколишнього середовища.

На території України існують 12 національних природних парків, 16 природних і 4 біосферних заповідники. Тож розглянемо найпопулярніші місця для екотуризму в Україні.

Карпатський біосферний заповідник протягом року відвідують в середньому близько 100 000 туристів. Різноманітний природний ландшафт з м'яким кліматом у районі річкових долин з прохолодним районом гірських хребтів, де місцями на вершинах лежить сніг весь рік. Столітні букові ліси Карпат – справжня гордість цього краю. Наприкінці весни і на початку літа, під час цвітіння трав, що прикрашають полонини, перед поглядом мандрівників з'являються різнокольорові яскраві покриви нарцисів, рододендрона, дзвіночків. З усієї Європи туристи приїжджають у Долину нарцисів, щоб зафіксувати красу первозданної природи Карпат. Ще однією складовою екологічного туризму є знайомство з побутом корінного населення: гуцулів, лемків, бойків. Надається можливість не лише насолодитися чистим повітрям гір, лісів і лугів, але і пожити в умовах сільського побуту.

Найкрасивіший український населений пункт – село Верховина. Воно по праву домагається визнання титулу села-музею. Тут можна замовити будиночки в Карпатах, гармонійно вписані в гірське середовище, також на території розташовані броварні і виноробні. Екотурист у Верховині повинен попити цілющої води на одному з безлічі мінеральних джерел.

Озеро Синевир – це знамените райське місце, сховане серед високих хвойних лісів, таємнича природна перлина, візитна картка Західної України з казковою природою. Місце сили, велике, як море, озеро Синевир навіть у спекотну погоду не встигає нагріватися. У центрі розташований невеликий острівцець, і, якщо дивитися з висоти пташиного польоту, то здається, що і озеро спостерігає за тобою своїм блакитним оком. Звідси і його друга назва – Морське око Карпат. Навколо водойми розташовується національний природний парк з такою ж назвою, де можна побачити рідкісні дерева і рослинність. Озеро вражає кришталево чистою, блакитною глибокою водою. Найкращі музики з національними трембітами виступають на етнічних фестивалях саме в цьому місці. Щоб насолодитися неймовірними прекрасними пейзажами найбільшого гірського озера України, тисячі мандрівників приїжджають сюди щороку.

Курорт Пилипець – це тихий, спокійний відпочинок, який можна влаштувати собі в курортному селі біля підніжжя гір, поряд з водоспадом Шипот, відомим багатьом туристам. До того ж, відвідати неформатний фестиваль представників субкультури (наприклад, хіпі), дізнатися нове про старовинну дерев'яну архітектуру гуцулів на прикладі розташованої там церкви Різдва Пресвятої Богородиці. А якщо завітати туди на свято Івана Купала, то можна познайомитися з місцевими традиціями і неповторним колоритом.

Національний парк «Сколівські Бескиди» – серце Львівської області. Пишність флори і фауни перетворює це місце Карпат на природний заповідник, що випробує все більший екологічний вплив. Неосяжні змішані ліси, руїни древньої фортеці, стіни якої буквально поглинула рослинність. Тут чітко видно безпорадність людини перед силою, потужністю природи. Після поїздки до «Сколівських Бескидів» можна поїхати в Буковель і відпочити там у комфортних умовах на лоні природи. Недалеко від самого курорту є чимало автентичних готелів і дворів, які мають екологічний дизайн. Наприклад, у готелі «Коруна» можна пожити серед гуцульських речей побуту і в традиційній карпатській атмосфері.

Столітні дуби в селі Стужиця. Вік цих двох велетнів, які якимсь дивом виявилися серед букового лісу, сягнув 1200-1300 років. Називають їх Дуб Чемпіон (висота – 25 м, охоплення стовбура – 9,6 м) і Дідо-дуб (висота – 30 м, охоплення стовбура – 9,1 м). За селом є своєрідні джерела з мінеральними водами, що самі пробілися назовні без допомоги людини.

Заповідник «Горгани». Невинно чисті дикі ліси і гори зачаровують хвойним повітрям. Горгани знаходяться відносно далеко, тому цей гірський масив ще не переповнений туристами. Можна побачити багато видів рідкісної рослинності. Тут розташований славний Скит Манявський – православний монастир 1611 року.

Відомий гірськолижний курорт і просто мальовниче містечко Яремче в Івано-Франківській області приймає тисячі туристів і в літній сезон. У цьому немає нічого дивного: казкова природа Карпат притягує еко- та автотуристів і просто любителів спокійно провести відпустку в мальовничому місці. Часто мандрівники використовують Яремче як опорний пункт для поїздок на Говерлу і Женецький водоспад, в Микуличин, Ворохту або на Несамовите озеро, проте і в самому Яремче є цікаві місця.

Карпати – територія з численними національними парками, які завжди відкриті для відвідувачів. Також славляться гірськолижними курортами. І навіть з приходом літнього сезону вони приймають відвідувачів, пропонуючи інші розваги. Окрім пішохідних гірських прогулянок, туристам під силу зайняття водним спортом. Відпочинок на гірських річках – рафтинг – екстремальний варіант літніх розваг. Принцип його такий: люди вирушають по стрімкій течії гірських річок з крутими поворотами на особливих човнах – рафтах. Для рафтингу підходять річки з високими порогами, крутими поворотами, і звичайно ж, прозорою водою. Це Пруть, Стрий, Черемош. Досвідчені тренери навчають, а все необхідне екіпірування вам дадуть напрокат.

Ще один популярний варіант екотуризму в Карпатах – велопоїздки по гірських крутих доріжках. Ніщо не зрівняється з карпатською атмосферою, колоритом, вершинами гір, будь вони хоч у снігу, хоч у зеленій рослинності. І головне – щоб побачити і відчути таку красу, не треба покидати межі країни.

Отже, на сьогодні екотуризм постає в якості альтернативи іншим видам використання навколишніх природних багатств, які очевидно завдають шкоди природі (полювання, видобуток корисних копалин, заготівля лісу). Розвиток екологічного туризму в Україні – один з найперспективніших шляхів покращення стану природно-заповідного фонду та інших природних територій. Організація екологічного туризму допомагає збереженню природно-заповідного фонду країни, створенню нових територій ПЗФ, підвищенню рівня екологічної культури туристів, позитивно впливає на економічну ситуацію в регіонах, надає можливості для популяризації країни за кордоном, а головне – не потребує значних інвестицій.

Найбільшою проблемою на сучасному етапі становлення екотуризму в Україні є «greenwashing», або «зелене замилування», коли суб'єкти туристичної діяльності видають свої послуги за екологічні, обманюючи споживачів, створюючи умови недобросовісної конкуренції. Втім, для зацікавлення потенційної аудиторії потрібно розробити маркетингову стратегію, що дозволить популяризувати екотуризм. Адже на сьогодні реклама екологічного туризму в країні майже відсутня. Проте, Україна володіє достатніми екотуристичними ресурсами, використання яких, поряд із зростаючим попитом на туристичні послуги, закономірно призведе до інтенсифікації розвитку інфраструктури та територіальної організації екотуристичної діяльності.